

DAPHNE Belysande exempel

Att arbeta tillsammans för att få slut på en farlig tradition

Kvinnlig könsstympning – som är en tradition i vissa kulturer – erkänns numera allmänt som en form av våld mot kvinnor. Ett Daphne-projekt har som syfte att undersöka hur vanligt det är i Europa, och ta fram en strategi för att bekämpa det.

Flera medlemsstater i EU är hemland för personer från länder där kvinnlig könsstympning utförs. De måste handskas med de rättsliga, medicinska och sociala konsekvenserna av detta för kvinnor och flickor som blir utsatta för könsstympning. Problemet hela omfång är svårt att uppskatta eftersom könsstympning är olaglig i några EU-länder, men också därför att frågan om invandrares rätt att behålla sina kulturella traditioner är känslig.

En del EU-länder har redan utarbetat särskilda program tillsammans med hälsovårdsmyndigheterna, som *African Well-Woman Clinics* i Storbritannien, eller riktlinjer för personal inom sjukvården i Danmark, Sverige och Nederländerna. Tyskland har inlett en särskild mediekampanj. Men i vissa medlemsstater är medvetenheten om frågan fortfarande relativt dålig. Personal inom sjukvården måste få fortbildning i hur de skall behandla eller ge råd till kvinnor som har råkat ut för könsstympning.

En översikt

The International Centre for Reproductive Health (ICRH) i Belgien har, tillsammans med två partnerorganisationer i Nederländerna, gått i spetsen för ett projekt för att undersöka hur utbrett fenomenet är i Europa och ta fram rekommendationer för att hjälpa EU-ländernas regeringar att reagera. Det ursprungliga projektet som sträckte sig över ett år lyckades upprätta en bred översikt över utövandet av könsstympning. Man fann att Sverige och Storbritannien har lagstiftning om könsstympning och att stödjande grupper finns i minst tio medlemsstater.

Genom ett antal frågeformulär tog partnerorganisationerna reda på vad socialarbetare och yrkesmänniskor inom sjukvård och rättsliga yrken hade för åsikter och sammanställde också en översikt över litteratur om närbesläktade sociokulturella frågor.

Vägledning för regeringarna

Rekommendationerna som vänder sig till beslutsfattare inom EU och de nationella regeringarna fokuseras på olika aspekter av den kvinnliga könsstympningen. Dessa aspekter var:

- *Rättsligt:* EU:s lagar skall grundas på internationella rättsakter för att bemöta våld mot kvinnor och flickor och innehålla särskilt skydd för barn som är i riskzonen. Polis, rättsväsendet och tjänstemän inom invandrarmyndigheterna och invandrargrupper bör få fort- och utbildning samt information.
- *Medicinskt:* Utbildning om kvinnlig könsstympning behövs på olika nivåer. Framförallt skall bruket inte accepteras som en medicinsk metod.
- *Sociokulturellt:* Icke-statliga organisationer, enskilda och religiösa ledare från länder där man kan löpa risk för könsstympning skall involveras i alla aktiviteter.
- *Allmänt:* EU skall stödja regeringar i länder där könsstympning utövas för att försöka utrota bruket. Det behövs mer arbete via nätverk på EU-nivå och mellan dessa länder och EU.

Afrikansk stimulans

Dessa rekommendationer godkändes av en internationell konferens av experter från Afrika, USA och Europa. ICRH ansåg att den afrikanska närvaron var ytterst viktig, både för att fullt ut förstå de sociala och kulturella aspekterna av denna tradition och för att skapa ett utbyte för att stödja de afrikaner som försöker få ett slut på könsstympningen. Organisationen lyckades få extra medel från den belgiska regeringen för att betala rese- och logikostnaderna för de afrikanska experterna.

Rekommendationerna överlämnades till EU:s ministerråd 1999 – Europeiska året mot kvinnovåld. Inom projektet utvecklade man också en databas om resurser kring könsstympning i Europa (www.icrh.org).

En andra etapp

Som ett resultat av framgången med projektet beviljade EU ännu ett års finansiering för att stödja en rad internationella workshops och inrättandet av ett Europatäckande nätverk. En svensk partner arbetade med ICRH i denna andra etapp och kvinnor från afrikanska grupper

inom EU deltog i utformandet av slutsatserna. Projektets samordnare presenterade arbetet vid flera möten på hög nivå i medlemsstaterna.

Resultatet av projektet är av stort värde för regeringar, icke-statliga organisationer och organisationer för olika folkgrupper i hela Europa, när de skall sätta igång sitt eget arbete för att förhindra detta våld mot kvinnor och börja behandla och stödja dem som har blivit offer för det.

Riktlinjer för personal inom sjukvården, som upprättas i samråd med målgruppens representanter kommer att hjälpa de nationella organisationerna att ta fram eget material och se till att personer som arbetar med frågor om könsstympning informeras bättre. Utbyte av god praxis och strategier är särskilt viktigt eftersom frågan behandlas olika i olika medlemsstater. Metoden i projektet – att man siktar in sig på aktörer på olika nivåer – kan mycket väl anpassas så det passar de nationella hälsovårdsmyndigheterna. Partnererna håller på att utarbeta verktyg för att underlätta denna överföring och söker medel för att författa en handbok om könsstympning för organisationer som omfattar olika folkgrupper.

Projekt: Towards a consensus on female genital mutilation in the European Union

(Mot en gemensam syn inom unionen på könsstympning)

Ref: 97/096/WC, 99/036/WC

Kontaktperson: Els Leye

International Centre for Reproductive Health,

Universiteit Gent, Faculteit Geneeskunde,

De Pintelaan 185 P3,

B-9000 Gent

Belgien

Tfn (32-9) 240 35 64

Fax (32-9) 240 38 67

e-post: els.leye@rug.ac.be

Webbplats: www.icrh.org